

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 152. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 július 7.

Mikor Szerbia balsorsát végleg kihívták.

Sándor trónörökös a különbéke ellen döntött 1915-ben.

Rendkívül érdekes tudósítást közöl Belgrád magyar ujságja, a „Belgrádi Hírek”. Egy volt szerb pénzügyminiszter megírta a „Belgrádi Hírek” számára annak a nevezetes audienciának a lefolyását, melyen ő 1915-ben egyenesen azt tanácsolta a volt szerb trónörökösnek, hogy lépjen szövetségre Magyarországgal, Németországgal és Ausztriával. Hogy ezt a Szerbia érdekében olyan tüdvs taracsot a trónörökös nem fogadta meg, az legjobban mutatja, mennyire elámitották a szerb nép akkori vezetőit ellenségeink üres biztatásokkal. A cikk a következőképp hangzik:

A háboru elején, augusztus elsején Szatnikba menekültem. 1915 június hónap 15 ig tartózkodtam ott és akkor elhatároztam, hogy családommal együtt ismét visszatérek Szerbiába. Tartózkodási helyül Kragujevacot választottam, hol ifju éveimet töltöttem és hosszú, keserves utazás után érkeztem meg oda augusztus 15 én.

Kragujevac akkor a szerb hadsereg főhadiszállása volt és ott tartózkodott a legfőbb hadur, Sándor trónörökös is. Ezek folyamán már részesültem abban a szerencsében, hogy őfenségéhez meghívást nyerjek. A trónörökösnek tudomása volt arról, hogy a radikális pártnak hiva nem voltam, hogy 1879 óta híven Ausztria Magyarország mellett tartok, mindezek dacára azonban állandóan arra törekedtem, hogy a hozzám intézett kérdésekre, minden tartózkodás nélkül, tárgyilagosan feleljek. Ezért hívott meg Sándor trónörökös magához ezuttal is, augusztus 23 ikán.

Eleinte közömbös dolgokról volt szó és a trónörökös igen óvatosan tért rá arra a tárgyra, mely meghívatásomnak indító oka volt.

A trónörökösnek ez a magatartása elárulta azt a belső küzdelmet, mely arra kény-

szerítette őt, hogy olyan ember véleményét hallgassa meg, aki nem volt politikai barátja az ő hivatalos tanácsadónak. Nyilvánvalóan mindenekelőtt arról akart bebizonyosodni, hogy a háboru okát illetőleg az ő és az én nézetem között van-e különbség? Arra kért tehát, nyilatkozzam arról, hogy Szerbia életbevágó érdekeinek megsértése nélkül el lehetett-e volna fogadni Ausztria-Magyarország ultimátumát?

Erre a kérdésre ez volt a feleletem:

— Nem. De arra kellett volna törekedni, hogy egy ilyen ultimátumra ne kerülhessen sor. Mindannak, ami okot szolgáltatott arra, idejében ki kellett volna térni az utjából. Legmélyebb meggyőződéseim szerint ez lehetséges lett volna s mi, Szerbia, elkerülhettük volna a háborut. — Jó, — felelt a trónörökös, — ezzel szemben nincs ellenvetésem. — Mit gondol azonban a mostani helyzetről? Mit tanácsolna most nekem, amiből hasznot húzhatnék? Tárgyilagosan válaszoltam: — Előbb a katonai s aztán a politikai helyzetet kell szemügyre vennünk, mert katonailag a központi hatalmak szemlátomást jobban állnak, mint szövetségeseink. A német csapatok előnyomulása Francia- és Lengyelországban, az oroszok visszaszorítása Galiciából és Bukovinából olyan sikerek, a melyeknek a végleges győzelemre nagy a jelentőségük s ezenkívül Németország és Ausztria-Magyarország technikailag és katonailag összehasonlíthatatlanul jobban fel van készülve, mint valamennyi barátunk. Éppen ezért joggal hiszek a központi hatalmak végleges győzelmében. De ha ez megtörténik, akkor Szerbiának, ha csak most meg nem menti magát, a legtöbbet kell majd szenvednie. Mert a központi hatalmak fegyvereinek végleges sikere után az entente-hatalmak közül egyetlen egy sem fog mellettünk és értünk harcolni. A nyugateurópai államok: Franciaország és Anglia legfeljebb pénzügyi segítséget nyújtottak Szerbiának. Olasz-

ország már most mint az Adria konkurrensé leplezi le önmagát és Oroszországot inkább Bulgária oldalán fogjuk majd látni. Éppen ezért nézetem szerint Szerbia arra van utalva, hogy a központi hatalmakhoz tartsa magát. Most van itt az utolsó pillanat, egy ilyen politikai és katonai fordulat számára s azt előidézni valóban nem volna nehéz. S ennek meg kellene történnie, mert különben Szerbiának többet kellene szenvednie, mint valaha is eok megpróbáltatást jelentő multjában. Az Ön trónja és Macedónia kétségtelenül elveszének, mert a központi hatalmak szemlátomást megkísérlik a Törökországgal való érintkezést, amit leggyorsabban és legkönnyebben szerb területen át érhetnek el. De ha mi a német és osztrák magyar csapatoknak szabad átvonulást engedünk Szerbián, feleslegessé válik Bulgária háborus akciója, aminek megtörténése okvetlenül számitani kell, ha nem alkalmazkodunk önkéntesen a központi hatalmak hadi operációs szükségleteihez. De ha Bulgária, mint a központi hatalmak szövetségese akcióba lép, ez számunkra a legnagyobb veszélyt jelenti. Éppen ezért bátor vagyok tanácsolni: „A központi hatalmakkal azonnal kössünk szövetséget s mozdítsuk elő a török hadsereggel való egyesülésük lehetőségét. Mennél gyorsabban, annál jobb.”

A trónörökös igen figyelmesen hallgatott meg s nyilatkozatom megtétele után ezt a kérdést intézte hozzám:

— Hogy lehetne az Ön javaslatát gyakorlatilag megvalósítani?

Ezt feleltem:

— A részleteket igen rövid időn belül ki fogom dolgozni s Fenséged elé terjeszteni. Mindenekelőtt azonban el kell döntenie, hogy tanácsomat egyáltalán elfogadni akarja-e? Minden előzetes részletezés elhamarkodott volna. De egy szót mégis fel akarok említeni, amely alkalmas arra, hogy fenséged előtt gondolatmenetem irányát megvilágítsa. És ez a szó „Bern.”

Most megkérdezte a trónörökös, hogy az ügy elintézésének feladatát magamra vállalnám-e? Amidőn erre késznek nyilatkoztam, felállt a székről s vállamra ütve, így szólt:

— Ne féljen, kedves uram, mi és szövetségeseink kétségtelenül győzelmesen fogunk kikerülni a harcokból. Nincs ok reá, hogy hűtlenek legyünk szövetségeseinkhez.

Legjobb **Bőr Szandál** és **Fatalpu Szandálok.**
Gyermek trikók, Soknik, Harisnyák. Különlegességek Vászonn kalapokban, Fürdő-ruhák, Köppenye és Cipők. Utazó Kosarak, Kofferek, Ridikülök.
Nagy választék, legolcsóbb árak!

CZILLÉR IMRE
nagyáruházában

:: Nagyvárad, Szent László-tér. ::

Ők nem fognak elhagyni bennünket sohasem. Jöjjön velem, meg fogom Önnek mutatni a hadjehelyzetet a hadszíntereken.

Éleget tettem a meghívásnak és egy nagy asztalhoz léptünk, amelyen egy nagy mértékben készült térkép volt kiterítve. A trónörökös meggyőzni igyekezett, hogy félelemnek nincs alapja. Megmutatta nekem az orosz és a német-magyar osztrák állásokat Lengyelországban, amelyek, nézete szerint, az orosz siker mellett szólnak. Hosszabb fejtegetés után ezt a kérdést intézte hozzám:

— Belátja tehát, hogy aggodalmi alaptalanok és mi biztosan győzők maradunk?

— Nyíltan megvallom, Fenség, nem! De kívánom, hogy Önnek igaza legyen.

Ezzel véget ért az ötnegyedórás tartó audiencia.

Az elkopott reménységet elkopott frázissal utasította el Karagyorgyevics Sándor egy olyan embernek a tanácsát, akinek hazafias érzülete, politikai éleslátása régtől fogva bevált s akinek a részletekbe menő jövődőlési is valóra váltak: Bulgária a harcok sorába lépett, a központi hatalmak megtalálták csatlakozásukat Törökországhoz, még pedig szerb területen át, Sándor elvesztette trónját s súlyos megpróbáltatásokon keresztülment népére szenvedést és nyomort hozott, a mitől most a győzők igyekeznek őt megszabadítani.

Itt van az 507. számú bizalmas értesítés — mert mind ezt a címet viseli —, ez azt mondja: „A hadfelügyeleti bizottság sajtóalbizottsága felsőbb utasításra felhívja a t. Szerkesztőség figyelmét arra, hogy a Haditermék Részvénytársaságnak igazgatósági üléseiről csak a hivatalos kommunikéket hozhatja”. (Derűtség balfelől.) Tehát minden kritika már eleve ki van zárva. A személyes érdekü közlésekre is kiterjed ez a tilalom.

Mert ne méltóztassék ildomtalanásnak venni, de épen az eset érdekességénél fogva hozom ezt is elő. Zita főhercegnő foglyátétele vonatkozólag azt mondja az 508. számú bizalmas értesítés, hogy a Löw szanatóriumba való szállításáról a főhercegnőnek újsághírek nem közölhetők. Az 516. számú már konciliansabb, mert megengedi, hogy Zita királyi hercegnő ő fensége állapotáról újra írhatnak, a közlési tilalom megszűnt.

Szerecséttlenül járt maga a vezérkar főnöke Hötzenendorfi Conrad is, akinek házasságkötésére vonatkozó közleményeket szintén eltiltották.

Itt van az 528. számú bizalmas közlés, hogy a Bécs környékén levő fogolytáborokból híreket ne közöljenek.

Az 517. számú arra kéri a szerkesztőségeket, hogy Kramarz és társai bűnügyéről szóló közleményekhez semmiféle kommentárt ne fűzzenek. (Derűtség balfelől. Felkiáltások: Áhá! A kedves csehok!)

Az 523. szám kívánja, hogy az Ausztriában előfordult sorozási csalásokról semmit se adjanak le. (Elnök derűtség balfelől.)

530. szám: Térképeket, tervrajzokat s vázlatokat akkor sem adhatnak közre, ha ezek pusztán korábban már engedélyezett helyzetváltozatok újabb lenyomatai. Nem tudom, miféle telfogása van a sajtóalbizottságnak; de azt hiszem, az ellenséges hadvezetés nem a mi újságlapjaink térképeiből fogja frontunk egyes pontjait megítélni.

Egy másik értesítés szerint a semleges sajtóban megjelenő olyan híreket, hogy mi Oszországban jól állunk, átvenni tilos.

525. szám. Ez szintén a terméskilátásokkal foglalkozik s megint kereskedelempolitikai szempontokat hoz fel.

518. számú értesítés: A hadfelügyeleti bizottság sajtóalbizottsága felkéri a t. szerkesztő urat, hogy Lenquist svéd újságírónak Hötzenendorfi Conraddal való interjújára újból vissza ne térjenek és abból semmit se közöljenek. Ugyilátszik, Conrad sem kerülte el a szigorú figyelmet.

Egy újabb terméke a sajtóalbizottságnak az 537. számú, mely az 535. szám alatt kiadott bizalmas értesítés kiegészítéseként közli, hogy a képviselőház ülésain állítólag elhangzott közbeszólások, melyek az országgyűlési naplóban nincsenek meg, nem közölhetők. Magamnak is volt már esetem, épen Sándor Pállal folytatott vitámban, hogy egyes képviselő urak megváltoztatják a naplóban tett beírásokat. Ez jövődől esetekben arra fog vezetni, hogy a napló nem fogja minden esetben födni a házban történeteket. Erre vonatkozólag egy nagyobb helyi lap meglehetősen tendenciózus kommentárt is hozott, melyben a képviselőház ülésai alkalmából figyelmébe ajánlja a képviselőknak, hogy csak olyan közbeszólásokat közölhet, melyeket a parlamenti gyorsírók feljegyeznek s a melyeket a feljegyzés folytán az országgyűlési naplóba iktatnak.

Az országgyűlés a véderőtörvényről, és a cenzuráról, meg egyebekről.

A szerdai parlamenti ülésnek két érdekes incidense volt. Egyik a pénzügyminiszter egy megjegyzése nyomán támadt vihar. Ezt most a hivatalos „Országgyűlési Értesítő” nyomán a következőkben ismergetjük:

Egry Béla: Mi lesz a hadsereggel?

Teleszky János pénzügyminiszter: Hogy a háboru után mi lesz a hadsereggel, arról én ma jóslásokba bocsátkozni nem tudok. (Derűtség jobbfelől. Za a baloldalon.) Egy azonban bizonyos: (Zaj és mozgás balfelől.) én azt hiszem, (Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Elnök mozgás a baloldalon.) hogy a háboru folytán nagyon sokan és sok tekintetben lettünk szegényebbek. E háboru következtében a t. tuloldal is szegényebb lett egy jelszóval: azzal a jelszóval, hogy a hadseregre költött pénz kidobott pénz. (Elnök ellenmondás balfelől. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Sohasem a magyar hadseregre mondtuk!)

Egy hang (balfelől): A csehket fizessék ők maguk!

Rakovszky István (a jobboldal felé): A tiszték fizetését ott nem akarták megadni. (Nagy zaj balfelől. Elnök cseppet.)

Teleszky János pénzügyminiszter: A tiszték fizetésének 1914 márciusában való fel nem emelése semmiesetre sem volt olyan kihatással ennek a háborunak első napjain és heteiben az eseményekre, mint volt az, hogy a véderőtörvényt két évvel később lehetett tétő alá hozni, mint kellett volna. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj és ellenmondás a baloldalon.)

Ráth Endre: Ide dobják a keztyűt! (Elnök cseppet.)

Elnök: Csendet kérek! (Felkiáltások a baloldalon: A békelétszámról volt szó!)

Bakonyi Samu: Akkor a békelétszám megállapításáról volt szó, t. miniszter ur!

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak.

Bakonyi Samu: Nagyon méltatlan szemrehányás.

Elnök: Kérem Bakonyi képviselő urat, ne zavarja a szónokot. (Folytonos zaj és felkiáltások balfelől.)

Elnök: Csendet kérek!

Eitner Zsigmond: A cseheknek kell ezt mondani! A magyar most is megmutatta, mit tud!

Gr. Batthyány Tivadar: Hát a véderőtörvény alapján soroznak, miniszter ur?

Rakovszky István: Vonja vissza! (Közbekiáltások balfelől: Ugy van! Ugy van! Felkiáltások jobbfelől: Igaz, amit mondott! Minden magyar ember tudja! (Helyeslés jobbfelől.)

Ráth Endre: A csehok csinálják a sztrájkokat, azért is mi feleljünk?

Rakovszky István: A csehok, akik megadják magukat és elárulnak minket!

Bakonyi Samu: Mi csak fokozni akaruk a véderőt!

Huszár Károly (sárvári, közbeszó).

Elnök: Kérem Huszár képviselő urat, ne zavarja a szónokot. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon. (Felkiáltások balfelől: Ez a hála?!)

Gr. Batthyány Tivadar: Az olasz offenzívát is mi csináltuk? (Zaj)

Elnök (cseppet): Csendet kérek! Kérem Batthyány képviselő urat, legyen csendben!

Rakovszky István: Ki viseli az olasz háboru ódiáját?! (Nagy zaj)

Rakovszky István: Vonja vissza a miniszter, amit mondott! (Folytonos nagy zaj.)

Ráth Endre: Lehetetlenség egy egész pártot hazaárulással megvádolni! (Zaj.)

Elnök: Kérem Ráth képviselő urat, ne zavarja a tárgyalást!

A vihart a miniszter kimagyarozó nyilatkozata és Andrassy felszólalása csitította el.

Rendkívül érdekes volt Abrahám Dzsó interpellációja is a cenzuráról; többek közt — az Országgyűlési Értesítő szerint — ezeket mondotta:

Mi a helyzet már most nálunk? Működik itt a hadfelügyeleti bizottságnak egy albizottsága, az u. n. sajtóalbizottság, amelynek alig van egyéb funkciója, mint bizalmas értesítések küldözgetése a szerkesztőségek nyakára, olyan számban, hogy ma-holnap már ezeknek a tömege a 600 körül van. Ezek pedig alig tartalmaznak egyebet, mint közlési tilalmat.

Anélkül hogy mélyebben belemennék ezeknek a taglálásába, ezeknek a jellemzésére csak egy pár adatot akarok felhozni, hogy mit nem szabad ezen albizottság tilalma folytán közölni.

Csipke és kézimunka függönyök tisztítása
Női- és férfi ruhák száraz vegytisztítása

Fehérnemű gőzmosás, sima daradok átvásalása különkénti árban

Tábori zöld festés

Szíves megbízást kér: kiváló tisztelettel

Haltenberger Vilmos

Vasalás és javításaját szabó-osztályban
Gyászesetben festést feketére soronkívül

Szőnyegek tisztítása, megóvása
Postai megbízások soronkívül

Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7., Szent István-palota. Telefon szám: 14—69. Gyár az állomás felett. Telefon szám: 34.

Erre vonatkozólag kéri a képviselőket, hogy lehetőleg hangosan és értelmesen szóljanak közbe.

Mártonffy Márton: Értelmesen, ez a fő! **Förster Aurél** (a jobboldal felé): Ez nektek szól! A „hangosan” nekünk!

Abrahám Dezső: Itt vannak a Hófer féle jelentések. Ha ezeket olvassuk, hol büszkség, hol keserűség szállja meg az ember lelkét. Ha egy-egy magyar ezred szerez dicsőséget a harcmezőn, Hófer azt mondja erdélyi gyalogság, 44 es, 62 es, 39 es vagy 82 es stb. ezredék szereztek dicsőséget. Ha azonban nem ezek, amelyek voltaképpen Magyarországból kerülnek ki, színmagyar ezredék, hanem mások jutnak dicsőséghez, akkor Hófer sohasem mulasztja el megjegyezni: „die bewährten Regimenter so und so“.

Hogy ezen Hófer jelentéseket magyar nemzeti szempontból miért ne lehetne kommentálni s hogy ez miért ütköznék a hadsereg érdekeibe, azt nem értem. De első sorban bizonyos, hogy előmczditaná a magyar érdekeket.

Még különösebb az a bizalmas értesítés, — Ságby Gyula t. képviselőtársunk már említette egy felszólalásában — amely magának Ő felségének egy táviratát tiltotta el.

Rakovszky István: Ez nem lehet igaz! (Felkiáltások a baloldalon: De igen!).

Abrahám Dezső: Ez a bizalmas értesítés, amelyet 1916 május 1 én adtak ki, azt mondja (olvassa): „A sajtóbizottság tisztelettel értesíti a szerkesztőségeket, hogy a hadfelügyeleti bizottság a következő sajtótilalmat adta ki: Ő felségének a lengyel hódoló táviratra adott válasza nem közölhető” (Mozgás a baloldalon.) De nem olvastunk az egész magyar sajtóban arról, hogy soha egyetlen szót, hogy 32 magyar törvényhatóság foglalt állást a lengyel kérdésben a lengyelek érdekében és intézett ilyen értelemben feliratot a kormányhoz. Hófercek azonban nemcsak a hivatalos, de nem hivatalos kijelentései is kommentálhatók, mikor megnyugtat bennünket, hogy Lemberg még mindig a miénk.

Az igazságügyminiszter a cenzúra jövő irányítására nézve megnyugtató választ adott.

A parlamenti ellenőrző bizottság. A képviselőház szardai ülésén gróf Tisza István miniszterelnök gróf Andrássy Gyula interpellációjára válaszolva kijelentette, hogy szívesen látja, ha az ellenzék bizalmi férfit az ország ügyeinek intézésével szemben esetről-esetre közvetlenül gyakorolják az ellenőrzést. Ezzel a kérdéssel foglalkozott az egész politikai világ. Apponyi Alkert gróf egy intervjúban kijelenti, hogy parlamenti koalíciós kormány alakítását tartaná a leghelyesebbnek, de megelégszik Tisza tervezetével is. Módot kell nyújtani az ellenzéknek, hogy betekintheszen az ügyek vezetésének részleteibe. A felelősséget ezért vállalja, mert aki felelősséget vállalni nem akar, az menjen krumpelit kapálni vagy ökröt hizlalni, de a közügyekkel ne foglalkozzék.

A tisztviselők beszerzési előlegét folyósítják. Budapestről jelentik: A képviselőházban Teleszky János pénzügyminiszter kijelentette, hogy a tisztviselők beszerzési előlegének kiutalása iránt minden intézkedést megtett és gondja lesz rá, hogy a beszerzési előlegét még a nyár folyamán kézhez kapják a tisztviselők, vagyis még oly időben, amikor a beszerzés aránylag olcsóbb.

Mozdulataink Bukovinában és Galiciában.

Orosz hadszíntér. Budapest, július 6. (Hivatalos.) Bukovinában nincs jelentősebb esemény. A Dnyesztvertől délre a harc folyik: Sadzarv-kánál az ellenség tulerővel behatolt állásunkba. Hat kilométernyi kiterjedésben egy 3000 lépésnyire odébb nyugatra berendezett védelmi vonalat szálltunk meg és itt minden további támadást visszavertünk.

Olkytól délnyugatra és északnyugatra állásainkat az ellenség összes erőfeszítéseivel szemben megvédtük.

Bucactól délnyugatra harcvonalunkat heves harcok után a Foriev partokhoz vertük vissza.

A Styr kanyarulatnál (Olkytól északra) tegnap is elkeseredett és váltakozó alakulatu harc folyt.

Csönd az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, július 6. (Hivatalos.) A délnyugati harctéren a harci tevékenység tegnap csekély volt.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, július 6. (Hivatalos.) A Vojusa alsó folyásánál csatározás. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Kezdődik a balkáni döntés is.

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól.) A Journalnak jelentik Szalonikiból: Sarrail tábornok törzskarával és Sándor szerb trónörökösrel a frontra ment. A balkán offenzíva megkezdését várják.

Hol jár a német flotta?

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Az admirális jelenté: Egyik torpedókeresőnket német buvárhajó megtorpedózta. A torpedókereső könnyen megrongálódott s visszatért a kikötőbe.

Wolff jelentés: Tegnap reggel a Lesprit angol gőzöst német nyílt tengeri haderő egyrésze az angolpartok közelében elköszta.

Döntés az ir kérdésben.

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Ma koronatanács lesz, mely dönteni fog az ir kérdésben.

Az idő kritikus és komoly.

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól.) Haig tábornok jelentése az offenzíváról a következő: Ancre és Somme között a harc tovább folyik. Kézitusák, bombaharcok, 500 újabb fogoly.

Az angol főhadiszállás jelenté: Egyes helyeken könnyen előnyomultunk, tért nem vesztettünk, az összes fogolyszám 6000.

A Ruszkoje írja: az angol offenzíva igen gyorsan terjed, mert már 150 kilométer

hosszuságban folyik a döntésért a küzdelem igen nagy, katonai érdekek és a katonai presztizs kérdése fűződik ehhez, mert a világpolitikát is ennek az offenzívának kimenetele fogja befolyásolni. Számolni kell azzal, hogy ha az óriási ember és anyagvesztés után sem győzünk, az ellenség kétségbeejtő erővel fog támadni. Az idő kritikus és komoly.

Háboru Mexiko és az Unió között.

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól.) Párisi lapok newyorki jelentése szerint amelyet a Havas ügynökség terjeszt, Mexiko hadüzenete az Uniónak utban van.

A helyzet Bukovinában.

Budapest, július 5. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: A Putna folyó végében az oroszok megerősítéseket kaptak. Sűrű tömegekben támadtak, de az osztrák-magyarok visszaverték őket. Kirlibabánál az osztrák-magyarok megtámadták az oroszokat, a harc még tart. Az oroszok attól tartanak, hogy ismét ki kell üríteniük Bukovinát. Kolomeánál heves harcok. A város birtoka az oroszokra igen bizonytalan.

A cipőtalpaló bíró és a méhész bíró.

Teleszky János dr. pénzügyminiszter a képviselőházban ezt mondta:

— Különös büszkeséggel tölt el, hogy akadt magyar bíró, aki megtanult cipőt talpalni, hogy a gyermeke ne járjon lyukas cipőben.

Nagy dolog kétségkívül, hogy egy bíró ipart tanul, amelynek hasznát veszi. Kézműipart! Magyarországon ez régebben szégyenszámba ment. Ma se nagyon dicsekszik vele, ha csak nem kuriózumból cselekszi.

Hát ha még tudná a kegyelmes ur, hogy — most már el lehet mondani, — volt Nagyváradon egy törvényszéki aljegyző, később albíró, aki korán megházasodott, családot alapított s gyermekeket nevelt fel. Abból a fizetésből, amit akkor adott az állam egy aljegyzőnek, vagy jegyzőnek, albírónak (2200 korona), családot fentartani bajos lett volna.

Amerikaias izü tervbe fogott tehát a mi aljegyzőnk. Kártyázni nem tudott, lókupe-cséghez sem értett, el sem adósodott, aranyóráját nem zálogosította el a sarki boltosnál, mert nem volt, sem gyermekei nem jártak mezitláb.

Hallatlan, kérem, méheket vett és méhészetet alapított. Tanfolyamra ment, megtanulta a méhészet csinját-binját, a műlapok készítését, a kaptárok gyártását, műszerek előállítását. Aztán kicsiben kezdte, folyton fejlesztette a méhészetet. A család egész nap ezen dolgozott, a gyerekek beleilleszkedtek a nagyszerű méh tenyésztésének mesterségébe.

A méh, amelynek társadalmi élete, ezer szeme, okossága, minden méhészt, Istennek mint ilyen tökéletes állat teremtményének hívójává tesz, eltartotta a kis családot, s a mézet, amelyet kiparagtek, el is adták.

Igen, így élt Nagyváradon egy hivatalnok család évtizedeken s nem járt mezitláb. Dolgoztak szakadatlanul s a méhes ma is 100 kast számlál s kifizette annak a művészleánynak a tanítási költségeit is, aki most indul a méhész bíró családjából ragyogó művésznői pályára.

Minderre büszkék lehetnek az illető bírók, méltán büszke a magyar bírói kar, mely igazán gyönyörűen harcol egyszerre az igazságért és a családjáért.

De ne legyen büszke a cipőtalpaló bíróra a miniszter, mert *szégyene* az országnak, ha az igazság őre, a bíró, a minden mellékfoglalkozástól a „bírói függetlenség” szent címe alatt eltiltott bíró csak a közt választhat, hogy vagy mezitláb jár egész családjával együtt a magyar állam nagyobb dicsőségére, vagy mellékfoglalkozásként megtanulja a suszter-séget, ismét a magyar állam igen nagy dicsőségére. Ha olyan nagyon „büszkélkedni” valónak találják ezt egyes urak, még az összes tisztviselőket berendelik gyorstalpaló szaktanfolyamra, hogy az egész tisztviselői kar különös büszkeséggel töltse el az ország vezetőit.

A cipőtalpalás nem szégyen, de csak akkor nem, ha mindenki, a képviselő ur is, a miniszter ur is, sőt a hadseregszállító ur is maga talpalja a cipőjét, hogy több jusson a honvédelem mindennek fölötti céljaira. De mikor ma egyes élelmes úzereknek ol-

vasatlan milliók és milliók vándorolnak a zsebébe, akkor a cipőtalpaló bíró szomorú magyarázata annak, honnan harácsolódnak össze azok a milliók és bizony akkor a milyen büszkék lehetünk a mi bíránkra és más nyomorgó tisztviselőinkre, épp úgy szégyenkezünk kell a háború felhívott vámszedői miatt — és magunk éhhetetlensége miatt, hogy ezt megtűrjük.

Egy telefonbeszélgetéssel 100.000 koronát kerestek

A képviselőház ülése.

Budapest, július 6.

A képviselőházban ma *Beöthy Pál* elnökölt.

A köztisztviselők hadisegélyéről szóló javaslatot harmadszori olvasásban elfogadták.

Ezután *Antal Géza* előadó elfogadásra ajánlja a hadinyereségadóról szóló javaslatot. A javaslat lényege, hogy akik a háborúban nem szenvedtek, ellenkezőleg nagy nyereségeket értek el, azokat meg kell adóztatni.

Földes Béla függetlenségi rámutat, hogy a háború nagy áldozatot követel az államtól. Pártja megszavazza a javaslatot, de kifogásolja, hogy nem adnak felvilágosítást az állambáztartásról és a háborús terhekről.

A városok kára.

Farkas Pál kijelenti, hogy nagyobb vagyoni eltithkolásnál a szabadságvesztés büntetését kívánja. A javaslatot elfogadja.

Egry Béla kifogásolja, hogy sem a hadinyereségadó, sem a hadiadó után nem lehet pótdadót kivetni, ami a városok kárára van.

Szünet után

délután 4 órakor *Szász Károly* elnök megnyitja az ülést.

Grätz Gusztáv elismeréssel fogadja a javaslatot. Volt eset, hogy egyszeri telefonbeszélgetéssel 100.000 koronát kerestek. A nyereségek azonban arányban állanak a végzett munkálatokkal. Elfogadja a javaslatot.

Vázsonyi Vilmos kifogásolja, hogy az adózási skála beállításánál nem tettek különbséget konjunkturalis munkából eredő jövedelmek között. Szerinte a javaslaton végigvonul a gazdagok kímélése a szegényekkel és a gyöngöbbségekkel szemben.

Gündisch Guido és *Csermák Ernő* kibeszélték az ülést.

Az ellenzék hadiadóbizottsága holnap a pénzügyminisztériumban tanácskozni fog *Teleszky János* pénzügyminiszterrel a hadinyereségadóval szemben elfoglalt álláspontjáról.

Hír szerint a miniszter az ellenzék több módosítását elfogadja.

Teleky-utca 62. sz. házban több rendű **kétszobás lakás** és egy 16×6 méteres **műhely v. raktár azonnal bérelhető.** Felvilágosít ugyanott a házmesternő, valamint **dr. Imrik Gusztáv** ügyvéd, zárgondnok. Sal Ferenc u. 15. Telefon 416.

Végrehajtók jajkiáltása.

Pusztulnak a nyomor miatt.

Mikor a végrehajtó nem keres, örül az alperes, ez a nóta járta eddig. Az alperes most nem örül s a végrehajtó mégse keres. Bajban vannak a váradi végrehajtók, keresetük a minimumra szállt alá s nincs, aki gordoskodjék róluk.

— Nincs keresetünk, mondotta nekünk egy végrehajtó, minden szünetel. Ha van is, az is kevés. A szervezés óta, tehát negyven év óta egyforma a mi díjazásunk, ez nem változott a háború alatt se. Pedig az éllelmiszerek árai 200—400 százalékkal emelkedtek a hivatalos kimutatás szerint. De ez is hagyján, csak lenne kereset.

De nincs munka

és senki se törődik velünk. Mindenkinek emelték a díjazását, még a kocsisoknak és napszámosoknak is, csak nekünk nem. A háború alatt egyszer kértünk segílyt. Adtak is, ilyenformán: egyszer mindenkorra kapott *Bosnyák Gergely* 150,

Várnai Henrik 150,

Bakó Zoltán 200 koronát, míg *Csathó Jenő* semmit sem kapott. Mert van valamicskéje.

Minket az állam nevében a miniszter nevezett ki, harminc éve sürgetjük

az államosítást

s még semmi hire nincs, hogy az állam átvesz a státusba minket. Ha annyi volna a jövedelmünk, amennyit sejtene, hogy abból vagyont lehet gyűjteni, akkor nem sürgetnők az államosítást.

A miniszter nemrég rendeletet adott ki, hogy a végrehajtók a fuvardíjaknál kilométerenkint 30 fillérral többet számíthatnak fel s a napidíj 4 korona helyett 8 korona a vidéken. Budapest, Nagyvárad, Kolozsvár végrehajtói ezzel nem érnek semmit, mert e városok vidéke külön járásbírószághoz tartoznak, sem napidíjat nem lehet számítani. Mi lehet egy végrehajtó jövedelme?

Egyik végrehajtó biztosítási végrehajtást foganatosított 1.341.000 korona erejéig egyik hadseregszállító vagyonára, dolgozott 11 napig, napi 6 koronáért, de még nem kapta meg ezt a 66 koronát a 11 napi munkáért, majd nem másfélmillió végrehajtásnál. Egy másik kollegánk hadseregszállítási ügyben átvett és letétbe helyezett 680.000 koronát s ezért kapott összesen négy koronát letétdíjban.

A napszámos, a szállómunkás és az arató 8—10 korona napidíjat kap, mi, tanult emberek, olykor 4 koronát.

A végrehajtó sorsával senki sem törődik. A közhalmi, a pozsonyi végrehajtók föbelötték magukat, mert nem tudtak megélni, a harmadik sikkasztott 1700 koronát, mert nem volt mit enni. Jól esnek, ha az állam törődne velünk a nehéz időkben.

Csakugyan meg kellene vizsgálni a végrehajtók helyzetét s rajtuk segíteni. Elvégre ők sem az utolsók az igazságszolgáltatásban.

* Két kis gyermek mellé 11—13 éves német leány kerestetik. Cim Tuka Géza intéző Szaniszló Szatmármegye.

A Szigligeti-színház új művészgardája.

Ujra Nagyváradé lesz a legjobb vidéki társulat.

A háboru ideje alatt a közönség nagyon megszerette a színházat. A fővárosban és a vidéki városokban még mindig telt házak előtt játszanak a társulatok, állandóan hosszalbitják a szezont. Nem csak azért, mert a színészek rá vannak utalva a gázsira, hanem mert a közönség számára valóságos üdülő hely a színház. (A meleg-től el kell tekinteni!) Sehol sem lehet szórakozni és épen most mindenki szórakozni vágyik. Orfeum nem kell senkinek (a mit az egymás utáni bukások bizonyítanak) a mozi színházak műsora nem elégíti ki mindenkinek az izlését és igényét annyira, amennyire kifárasztja a nézőt — úgy hogy a színház az egyetlen hely, a hol megtalálja az agyoncsigázott idegzetű ember azt a fel-frissülést amire most olyan nagy szüksége van.

A Szigligeti-színház e hó 20-án zárja le a szezont és szeptember 1-én nyitja meg az új évadot. E társulat augusztus 24-én jön össze, hogy az első előadások próbáit megkezdhesse. A színházba járó közönség fantáziáját nem kis mértékben izgatja az a még titokzatos kérdés: kik maradnak, kik jönnek. Milyen lesz az új társulat? Jobb-e avagy rosszabb? (Ezzel nem mondja senki, hogy a mostani társulat rossz.)

Erdélyi Miklós direktor már egy jó fél-évvél ezelőtt megkezdte a szervezkedést. Abban az időben, amikor még a szezon közepén voltunk, a Szigligeti színház új művészgardája már össze volt toborozva. Nagy körültekintéssel, óvatossággal és hosszú találgatás után történtek a leszerződés-tek. Erdélyi különös tekintettel volt arra, hogy a drámai és az operette ensemble sem hiányos, sem pedig egy két tag, miatt gyöngye ne legyen.

Mind a két együttesbe, csak kitűnő erőket, igazi művészeket és művésznőket kötött le.

Az elsőrendű tagok száma majdnem megkétszereződik számban is és minőségben is. Kováts Márta koloratur énekesnő Komjádi társulatától szerződött hozzánk. Budán a legpazarabb sikerű esték Kováts Márta nevéhez fűződnek. Gyönyörű, hatalmas terjedelmű, tiszta hangja, elsőrendű színészi tehetsége az ország minden színpadján híres. Táncozó szubrettet hármat szerződöttetett Erdélyi: *Billor* Irént Kassáról, *Szebeni* Margitot Keckemérről és *Habár* Lolát a Rákosi Szidi iskolájából.

Hogy milyenek lesznek, erre vonatkozólag a direktor a következőket mondta:

— Habár és Szebeni olyan szépek, hogy a közönség csak azért is fog a színházba járni, hogy láthassa őket. A hangjuk, játéku és a táncuk felülmulja a vidéki átlagos nivót. Nagyon félek, hogy Pest elfogja tőlem vinni őket hamarosan.

Gazdi Aranka Szegedről szerződött ide drámai-anya szerepkörre és alig 26 éves. Ilyen fiatal anyaszínésznő sehol sincs. *Kassits* Eszter Kassáról jön. Drámai hősnő —

Keszlerné Kápolnay Juliskára emlékeztető tudással és művészettel.

A férfiak közül még mindig nincs eldöntve, hogy Bihari Sándor marad-e, vagy nem. (Tegnap azt mondta, hogy 500 korona elölegért itt marad. Amilyen áldozatkész Erdélyi: Bihari marad.) Az összes katonai ezolgálat alól felmentett tagok maradnak — ha akarnak, ha nem — miniszteri rendeletre.

Uj lesz *Tárnay* Béla baritonista Győr-ből, *Zsoldos* Andor lírai szerelmes, a miskolci *Adonis* és *László* Tivadar szintén szerelmes színész, egy debreceni bankigazgató fia, aki most jött haza a harctérről. *László* Tivadar és *Zsoldos* Andor különben abban is riválisok lesznek, hogy ki fog győzni — a szépségversenyen? Nagyon szép férfiak! Hátha még Bihari Sándor is itt marad! Mi lesz Váradon?!

Visszaszerződött *Balogh* Mihály másodkarmester is, aki már volt a Szigligeti színház kötelékében.

Szeptember 1-én megerősödvé, megfiatalodva vonul be a társulat Szigligeti házába. A férfi és a női kart is csaknem teljesen kicseréli az igazgató úgy, hogy a közönségnek új szórakozása lesz az új tagokat megismerni, megfigyelni — és megszakni.

A megszokás — illetve a megszeretés gyorsan fog menni, ha mindaz úgy lesz, amint a direktor beharangozta. Már pedig minden úgy vált be eddig, a hogy Erdélyi Miklós bejelentette.

Nagyvárad város milliós kölcsöne.

A Hazai Takarékpénztár emelte az árfolyamot.

A múlt hónapban tartott városi rendkívüli közgyűlésen tudvalevőleg hosszú vita kerekedett afelett, hogy Nagyvárad városa a város részére a szükséges milliós kölcsönt a Pesti Első Hazai Takarékpénztártól, vagy a bécsi Phönix biztosító részvénytársaságtól vegye-e fel.

A két ajánlat között csak az árfolyamnál volt némi differencia és a Hazai ajánlatában 2 százalék stornódíj volt kikötve, míg a Phönix nem kötött ki stornódíjat. Egészen véve a Hazai ajánlata évenként mintegy 1000 koronával volt drágább a Phönix ajánlatánál.

A közgyűlés hosszú vita után a júliusi rendes közgyűlésre halasztotta a határozathozatalt.

Rimler Károly polgármester a napokban fentjárt Budapesten s érintkezésbe lépett a Pesti Első Hazai Takarékpénztárral s újabb tárgyalást folytatott a milliós kölcsön ügyében.

A polgármester ezen újabb akciója sikerrel járt, amennyiben a Hazai Takarékpénztár újabb engedményeket tett Nagyvárad városának.

A 2 százalék stornó-díjra vonatkozó kikötést ugyan elvi okokból nem engedi el a pénzügyminiszter, azonban az évi 5.65 százalék ammunitás változatlan fenntartása mellett, a milliós kölcsön kiutalásánál az eddigi 87-es árfolyamot felemelte 88-ra. Ezáltal a kölcsön akként módosul, hogy csak évi 250 koroná-

val lesz hátrányosabb a Pesti Első Hazai Takarékpénztár ajánlata a Phönix ajánlatánál.

A polgármester reméli, hogy ezért az elenyésző csekély különbségért a törvényhatóság nem mellőzi a Hazai ajánlatát, egy sok tekintetben homályos ajánlattal szemben s méltányolván a Hazai Takarékpénztárnak Nagyvárad városával szemben tanúsított előzékenységét, egyhangulag fogadja el a Hazai Takarékpénztár ajánlatát.

Hova lett 14 vagon cukor?

Nagyváradon nincs cukor. A kereskedésekben nem jut hozzá a közönség s legfeljebb úgy kap egy fél kiló cukrot, ha két-szerannyiért vásárol más árut.

A városi élelmezési ügyosztály egyik üzletében kapható ugyan minimális mennyiségben cukor, de egy fél napot legalább is egy fél napot el kell pocsékolni, míg hozzájut egy kis cukorhoz, de nem bizonyos, hogy ép bordával bejuthat-e az üzletbe, olyan ostromnak van kitéve a cukorárúsító egyetlen városi üzlet.

Rimler Károly polgármester az utóbbi napokban budapesti tartózkodását arra is felhasználta, hogy a cukor dolgában eljárjon.

A polgármester felkereste a Magyar Általános Hitelbankot s interveniált a városnak szállítandó cukor ügyében. Vázolta az itteni állapotokat s rámutatott, hogy a nagyvárad kereskedésekben nem lehet cukrot kapni.

A Hitelbankban meglepetéssel hallgatták a polgármester beszédét s érthetetlennek találták, hogy Nagyváradon nem kap a közönség cukrot. A legutóbbi rövid idő alatt 14 vagon cukrot küldtek Nagyváradra, amelyet majdnem teljesen itteni kereskedők kaptak.

A cukor hiánynak csak két oka lehet. Vagy nem adják ki a kereskedők a cukrot és arra várnak, míg drágább lesz s ez által nagyobb nyereséget érhetnek el; — vagy azért titkolják el a cukrot, hogy más árucikkek vásárlására is kényszerítsék a közönséget.

A kereskedőknek ez az eljárása pedig nem egyéb, mint a közönség kiuzsárazása, ami a mostani nehéz időkből megengedhetetlen.

A polgármestert különben megnyugtatták, hogy a város részére három vagon cukor már utban van. Amint az megérkezik, azonnal eladásra bocsátják, még pedig a város több üzletében, hogy a közönség könnyebben hozzájuthasson.

Ellentétek az ellenzék vezéréi között.

Budapesti tudósítónk jelenti! Az ellenzéki pártok tagjainak egyrésze tegnap értekezletet tartott. *Andrássy* gróf interpellációja s az arra adott miniszterelnöki válasz ügyében. Sokan felszólaltak. köztük *Apponyi* is, de határozatot nem hoztak. Az elnöki tanács dönt majd e kérdésben. Az a hír, hogy *Károlyi* Mihály gróf és *Apponyi* Albert gróf hívei közt nagy az ellentét. A munkapárt tegnap esti értekezletén a tárgyalás alatt levő javaslatokat *Tisza* István felszólalása után elfogadták.

Dühöng a harc a Nyugaton.

Berlin, július 6. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A tengerparttól az Anere patakig a tűzerő tevékenység időközönként fokozódott. Egyébként nincs változás. Az Anere patak és a Somme között ugyiszintén innen délre a harc tovább folyt. Thiepvalnál az angolok csekély előrehaladását ellentámadásokkal kiegyenlítették. Tovább délre egyelőre tolt évek kiugrójában sikerült az ellenségnek lábát megvetnie.

* A Somme völgyben Horn falu maradványait kiirtették.

Belloi en Santerre-t a franciák elfoglalták. Estresnél a harc folyik. A francia zárt támadásoknak nem volt semmi eredménye.

Az Aisna területén az ellenség keskeny arcvonalon Ville au Bois-tól délre sikertelen támadást kísérelt meg, amely **komoly veszteségekkel járt rá nézve.**

A Maas balpartján ránc nézve kedvező gyalogsági harcok voltak. A folyó jobbpartján a Vaux-erődtől délnyugatra fekvő erdőben ellenséges előretöréseket éppugy visszautasítottunk, mint az ellenségnek tegnapi kora hajnalban a Battice de Damploup visszafoglalását célzó kísérleteit.

A Thiaumont-i mű környékén vívott harcokban tegnap 274 főnyi foglyot ejtettünk. Chapellénél, Neuville-től keletre egy német felderítő osztag 31 fogolylyal és jelentékeny zsákmánnyal tért vissza állásába.

Cambrailtól délnyugatra tegnap reggel egy ellenséges repülő csekély magasságból bombával támadt egy álló kórházvonatra. Hat sebesült meghalt.

Mindenütt támad az orosz.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege: Rigától délkeletre, ugyiszintén Postary Visnev között az arcvonal számos részén az oroszok több részleges támadását visszavertük. Rigától délnyugatra ellentámadással 50 oroszot elfogtunk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege: A harc, mely különösen Gorodisce környékén és Dorovótól délre igen heves volt, mindenütt javunkra dőlt el. Az oroszok vesztesége igen nagy.

Linsingen tábornagy hadserege: Kostiuohrovkánál és Kolky vidékén az ütközetek még nem jutottak nyugvópontra.

Bothmer gróf tábornok hadserege: A barisai arcvonalszakaszon a védelmet számos ellenséges támadás visszaverése után részlegesen a Eoropiev szakaszba helyezte át. Az orosz támadás több ízben megtört a német vonalakon Kozimierz mindkét felén (Tlumacstól délkeletre.)

Balkáni hadszíntér.

Nincs nevezetesebb esemény. (Min. eln. sajtóosztály.)

* Jól bevezetett vadászvizitát megvételre keresek ajánlatokat kér Tuka Géza intéző Szaniszló Szatmármegye.

Nagyvárad köz-igazgatása júniusban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, amelyen a folyó ügyeken kívül egyetlen érdekesebb tárgy sem került szónyegre.

Rimler Károly főispánhelyettes elnöklése alatt Lukács Odón főjegyző, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, dr. Thury Endre kir. ügyész, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Mayer László v. főorvos, dr. Istvánffy István árvaszéki elnök, Rádl Odón, Sulyok István, dr. Medvigy Gábor, dr. Mihelyi Lajos voltak jelen.

Az előterjesztett polgármesteri havi jelentésből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügy június hónapban kedvezőtlen volt, mivel a halálozások száma, az idegenek leszámítása mellett is, 20 al felülmulta a születések számát. A fertőző betegségek közül a kanyaró 40 esetben, a difteritisz 7 esetben, a vörheny 12 esetben, a hasihagymáz 6 esetben, a hólyagos himlő a helybelieknél 6 esetben fordult elő, tehát ez utóbbi a múlt havi felére csökkent. Általában a fertőző betegségek esetei csökkentek. A járványkórházban ápoltak 113 beteget s a hólyagos himlős betegek hozzátartozóit beoltották. A gyermekkórházban ápoltak 81 fekvő és 424 bejáró beteget. Született 105 gyermek, elhalt 200 egyén.

A közbiztonság június hónapban normális volt; lopás 135, sikkasztás 2, csalás 7, súlyos testisértés 3, könnyű testisértés 5, hadiszállítási visszaélés 5 esetben fordult elő. Letartóztatva volt 8. Kibárási följelentés 270 fordult elő, ezek között 25 élelmiszeruzsora miatt.

Az adóbefizetések elég kedvezők voltak. Befolyt állami adóban 42782 K 21 f., városi adóban 27046 K.

Az I. foku iparbetőség júniusban kiadott 38 új iparigazolványt, megszűnt 14 iparüzlet.

A havi jelentést tudomásul vették.

Beterjesztette a polgármester, hogy a katonai járványbarkórház céljaira igénybevett ingatlanokra elrendelt kisajátítási tárgyalást nem tartibatták meg, mert elnézés folytán az arra vonatkozó hirdetmény nem jelent meg a Budapesti Közlönyben. Ennek pótlásáról most intézkedtek s az új kisajátítási eljárást július 31-re tüzték ki.

Ezután 27 gyógydíjügyet intéztek el s ezzel az ülés véget ért.

..HIREK..

* **A 39-50 évesek pótsorozása.** A honvédelmi miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy az 1877-1866. években született népfelkelésre kötelezettek újabb sorozását az **augusztus 29-től szeptember 21-ig** terjedő időközben kell megtartani.

* **Két vagon tengeri a városnak.** A nagy tengeri-hiányt Nagyvárad városa is érzi. Nincs elég tengeri-készlete a biztalásra berendezett néhány száz darab sertése részére. A polgármester közbenjárására a miniszter most 2 vagon tengerit bocsátott a város rendelkezésére, hogy a sertések hizlalása fennakadást ne szenvedjen.

* **Változások a jászóvári premontrai rendben.** A Magyar Kurir jelenti: A jászóvári prépost-prelátus július 4-én káptalanának meghallgatásával a következő személyi változásokat rendelte el: Halmos Viktor kassai tanárt a központi jászóvári kormányzóhoz gazdasági felügyelővé nevezte ki. Dr. Kovács Lajos kassai tanárt a növendékek magiszterének és theologiai tanárnak Jászóvárra nevezte. Kovács Kandid nagyvárad tanárt, Vámos Elemér jászóvári konventi tagot és dr. Oszwald Arisztid kassai királyi konviktusi tanfelügyelőt a kassai főgimnáziumhoz nevezte ki tanárokká. A nagyvárad főgimnáziumhoz rendelte dr. Pácz Sándor nagykapusi lelkészt és Kende Gyula asszonyvásári esperes plebánost. A nagykapusi plebániát Tóth Albin rozonyói főgimnáziumi tanárral, az asszonyvásári plebániát pedig Rafai Bódog jászói helyettes lelkésszel töltötte be. Láng Alán, Hóiba Kasszián, dr. Buczkó Emil és Rafain Barna végzett norbertinumi tanárjelölteket konvent szolgálatra Jászóvárra helyezte. Nagy sajnálattal fogadjuk Kovács Kandid prem. tanárnak a távozását, aki értékes tagja volt a nagyvárad társadalomnak, élénk tevékenységet fejtett ki a katolikus mozgalmakban, több alkalommal működött közre a Katolikus Körben is. Viszont igaz örömmel fogadjuk Pácz Sándor dr. visszatérését. Pácz Sándor annak idején nagybecsült tagja volt városunk társadalmának, mint törvényhatósági bizottsági tag is agilis férfinak volt városi közéletünknek.

* **Három napig Franciaországban.** A Tiszántúl egyik előfizetője a napokban Budapesten össetalálkozott Muzsa Gyula képviselővel, aki érdekes dolgot mondott el neki. Muzsa, aki a magyar sportot képviselte a stockholmi olimpiádon s az athletika fejlesztésének híve, most titokzatos utat tett Franciaországban. Svájci utfevéllel kelt át a francia határon, még a rubája fehéreműje is svájci gyártás volt. Természetesen svájci polgárként szerepelt és franciául beszélt. Volt Párisban is, szétmászott sok helyen, de hogy miért választotta ezt a veszedelmes utat, arról nem adott felvilágosítást előfizetőnknek, aki különben régi barátja.

* **A zsiradékoknak és olajoknak a gyógyszerészet körében való felhasználása.** A m. kir. miniszterium a következőket rendelte el: A gyógyszerészek körében a gyógyszerkönyv és orvosi rendelvény alapján készített gyógyszerek, ugyiszintén az engedélyezett gyógyszer-különlegességek előállításához emberi táplálékul alkalmas szalonnát, zsirt, természetes — akár friss, akár olvasztott — vaját, mesterséges vaját vagy margarint, valamint bármiféle más állati és növényi zsirt, zsiradékot és olajat az 1853-1916. M. E. számú rendeletben megállapított korlátokra való tekintet nélkül, szabad felhasználni, feldolgozni, idegen anyaggal keverni, vagy egyébként átváltoztatni. Ez a rendelet azonnal életbelép és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

* **Fellépett a száj- és körömfájás.** Közöszírre teszem, hogy a város területén járványos jelleggel fellépett ragadós száj- és körömfájás miatt a város állatvadászaira hasított körmű állatoknak felhajtása és ilyen állatoknak a város területéről engedély nélküli kihajtása vagy kiszállítása a ragadós betegség tartamára betiltatott. Nagyvárad, 1916. július 5-én. **Rendőrkapitány Hivatal.**

*** A talpfa és bányafakészletek bejelentése** A m. kir. miniszteriumnak 1912-1916 M. E. számú rendelete alapján mindennemű talpfának és bányafának bejelentéséről és zár alá vételéről a rendőrkapitányi hivatal hirdményt adott ki, amely szerint mindennemű közönséges talpfa és váltótalpfa, ugyiszintén mindennemű bányafakészleteket, tekintet nélkül az anyagra, a készletekre, a feldolgozás fokára és a felmérésekre, a feldolgozás módjára, be kell jelenteni. — Használat módjára, be kell jelenteni. — Bejelentés alá ezek a készletek esnek: a) Bejelentés alá ezek a készletek esnek: a) amelyek a talpfa és bányafa termelésével és eladásával, vagy a termelt talpfa és bányafa forgalomba hozatalával foglalkozó erdőbirtokosok és kereskedők (egyének) jogi személyek, cégek (birtokában) kezelésével, vagy őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben vasuti, hajó állomási, városi, vagy egyéb községi raktárakban, erdei rakodókon, vagy a termelő helyeken stb. eladatlanul vannak, továbbá azok a készletek is, amelyek még a termelőhelyeken feldolgozás, vagy összegyűjtés alatt vannak, b) amelyek az a) pontban említett egyének, jogi személyek, cégek birtokában kezelésében, őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajó állomási, városi, vagy községi raktárakban, erdei rakodókon, vagy a termelőhelyeken stb. vannak és már eladattak, de még nem szállítottak el a vevőnek, c) amelyeket az a) pontban említett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szentkorona országainak területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalomba hozatal céljára termelnek, d) amelyeket az a) pontban említett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szentkorona országainak területére a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára behoznak, e) amelyek a nem állami bányavállalatok birtokában vannak és az illető bányavállalat három havi bányafa szükségletét meghaladja. A hirdmény egyéb rendelkezései a rendőrkapitányi hivatalnál megtekinthetők.

*** Szedjük a gyógyfüveket.** A gyógyszergyártáshoz szükséges nyersanyagok külföldi behozatala szünetelvé, a különböző gyógyszerekben mutatkozó hiány egyre jobban érezhető, noha a hiányzó nyersanyagok pótlására a hazánkban vadon is termő kiváló gyógyfüvek rendkívül alkalmasak. A gyógyszerkészítésre alkalmas gyógynövények ma igen kapósak a erősen öregek és fiatal iskolás gyermekek is elvégezhetik a gyógynövénygyűjtés, szárítás és osztályozás könnyű munkáját. A nagyvárosi miniszteri kirendeltség mindazok részére, akik ezt szóval, vagy egyszerű levelezőlapon, vagy távbeszélőn kérik, a kirendeltség díjtalanul küldi meg a vadon termő gyógynövények gyűjtése és értékesítése felől tájékoztató füzetkét.

*** Kedvezményes fürdőjegyek.** Felhívjuk városunk iparosainak figyelmét, hogy megkezdtek a Püspök-fürdő jegyének kedvezményes áron való árusítását. I. oszt. tükörfürdő 1.20 K helyett 1 K. I. oszt. kád-fürdő 1.60 helyett 1.20 K. Lőrinc tükörfürdő 50 fill. helyett 40 fillér. Ugyancsak kapható pénztárunknál a Rimánóczy fürdő zubany- és gőzfürdőjébe szóló kedvezményes jegy. Tisztelettel: *Ipartestület elnöksége.*

*** Érdekes füzet Anatóliáról.** A kereskedelmi kamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a magyar kir. Kereskedelmi Múzeum kiadásában Anatólia a világháború alatt címmel a kisázsiai piacokon hosszú évek óta működő muzeumi levelező tollából egy füzet jelent meg, mely különösen a földterületen a többtermelés érdekében történt intézkedéseket ismerteti. Az érdeklődők a füzetet a magyar kir. Kereskedelmi Múzeum export osztályától közvetlenül díjmentesen beszerezhetik. (Budapest, V. ker. Akadémia utca 3.)

*** Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** Cséplőgéphez fűtőnek** ajánkozik egy hosszabb időre szabadságot katoná. Ökne Nagy Zsigmond, Nagyvárad Peregcsutoa 9. szám.

A legjobb **molyirtó** szer a m. mirt Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Forolin a legjobb és legbiztosabb tolette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb dísz. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy-palota.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat délután: Szerelem.
Szombat este: Mágna Miska.
Vasárnap délután: Cigányprimás.
Vasárnap este: A pálinka.

Ballett-estély.

A budapesti Aurora baletársulat vendégszerelése egészen új dolog a Szigligeti-színházban. Egész estét betöltő baletteladások még nem voltak Nagyváradon. Az idén ebben is van részünk, még pedig a javából. A bemutatott táncok a koreografiának legszébb termékei közé sorolhatók. Igazi izléses, művészi, kezes táncok, távol minden túlzástól vagy izléstelen kinövéstől, aminőket némely operettekben láthattunk. Budapesti vendégeink téneműművészetében élvezetet talál az is, aki nagyobb városok operáiban nagy baletteladásokat már látott; akinek pedig ebben része még nem volt, az most gyönyörködhet igazi művészi baletteladásban. Ha nincsenek is sokan a vendégek, de a bemutatott táncokhoz és táncos jelenetekhez számuk teljesen megfelelő és ami fő: az, amit nyújtanak, tökéletes. Szólótáncról kezdve egész kis balettagyvelegéig a balet minden művészi fajtáját bemutatták s egyik jobban sikerült, mint a másik. A magyar palotást kénytelenek voltak meg is ujránni. Dörgei Erzsé, Keszler Nelli, Dobrovics Márta és a kicsi, de már is igen sokat ígérő Nászay Lilly a társaság legkiválóbb tagjai, akik a jeles mester, Mazzantini Lajos vezetésével, általában az egész társulat együttesében, csak elismerést arattak.

Délutáni előadások. Szombaton délután Bartha Lajos kitűnő vigjátéka a Szerelem kerül színre. Az előadás során két pompás szerep jut El Kovács Mariska és Polgár Mariskának. — Vasárnap délután a Cigányprimást tözte játékrandjára a színház.

A Mágna Miska jubileuma felé. Az idénynek határozottan egyik legnagyobb slágere a bájos zenéjű és nálunk kitűnő előadásban színrekerülő Mágna Miska volt, amely szerzett érdemeihez méltóan, a legnagyobb biztonsággal halad a jubiláris előadás felé. A Mágna Miska legközelebb szombat este kerül színre. Ez lesz a kitűnő operette huszonkettedik előadása az idényben.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Péntek
A halál jegyese
bűnügyi történet 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

Legújabb táviratok.

Teljes áttörést kíván az angol közvélemény.

Budapest, július 6. (Saját tudósítónktól) Amsterdamból jelentik: A Westminster Gaseise a cenzura engedélyével azt írja, hogy a nyugati fronton a német front teljes áttörését kell előrelátni, mert különben kudarcot vallott a nagy offenzíva.

Erdélybe
nem törhet be az orosz.

Predeal, július 6. Burdzeniből jelentik a román lapoknak: Az oroszok, akik most Bukovina déli részeiben harcolnak, súlyos vereségeik következtében lépésről lépésre hátrálnak, gazdag hadianyagot és sok foglyot hagyva az osztrák-magyar csapatok kezében.

A csernovici orosz hatóságok körében igen nagy a nyugtalanság.

Ma már megállapítható, hogy az oroszok betörése Erdélybe csaknem ki van zárva. Az osztrák-magyar csapatok, úgy látszik, egyelőre az oroszok kimerültségig defenzívában maradnak, de védelmi állásaik minden képzelést felülmúlóan erősek.

Radautzba az egyik vonat a másik után érkezik orosz sebesültekkel. Bukovina és Besszarábia összes városainak kórházai tömve vannak velük.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Megjelent:

„A magyar nemzet történeti joga hazánk területéhez a Kárpátoktól le az Adriáig.”

Írta: dr. Karácsonyi János,
a m. tudományos akadémia tagja.

Ára: 3 korona.

Kapható a Szent László nyomdában.

A Budapesti Hirlap így ír e kiváló történeti műről:

— Ez a könyv nagy erkölcsi erőt ad jogainkhoz való szívós ragaszkodásunkhoz, nemzeti államiságunk teljes kiépítéséhez.

Az Alkotmány így ír:

— Jeles történettudósunk, Karácsonyi János olyan munkával jő a háború közepette, mely valóban mint fényszóró fog rávilágítani a magyar nemzet történelmi jogára.

Kiadó

Utcai 2—3 szobás lakás butorral vagy anélkül november 1-re. (Jelenleg orvosi lakás és rendelő. Nagy Sándor-utca 4. szám.

Kiadó Szt. János-u. 61. magánház 4 szoba, előszoba, fürdőszoba mellékhelyiségek-ből álló lakás nov. 1-re. Értekezhetni Nagy Sándor-u. 4.

Arató munkások részére

köleskása

jutányos áron kapható:

MOSKOVITS ADOLF FIAI

Adria malom rt. Nagyváradon.

10 boglya lucerna

1916. évi első és második válgásból eladó. Értekezhetni az „Ingatlan Bérlő” részvénytársaság irodájában. (Sas-passzage 24. szám. lépcső telefon 14—00) vagy a „Vulkán” téglagyár részvénytársaság új telepén (vasuti fűtőház mellett, telefon 2-14.)

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadók a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti udvari lakás a Színház utca 4. sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épületben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdőszoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület I. emeletén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és „Zöldfa” passzage-ban.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárok és pincék a „Zöldfa” épületben.

Közelebbi felvilágosítással szolgál az „Ingatlan Bérlő” részvénytársaság bérleti irodája, Sas passzage 24. számú lépcső. (Telefon 14-00.)

EMIR arcmosó

legtekélyesebb készítmény bőrhámítás és sömör; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal felelősséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta nővényi zsirokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítók és 6 korona értékűek költségmentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL

gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai labororiumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárában Szacsavay-utca, a Vadász drogériában, és Farkas István Apolló drogériájában.

Helfy József utóda NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon-szám: 51 Alapítatott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vizhatlan ponyvakkal gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsöndíjak mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindentéle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkifünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinetek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarokban és löpökroccoiban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

Tanulók felvétetnek Oláry I. cégnél

A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállítást megkezdttük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket ellogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

IZSÁK LIDIA elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. t.

üzletben.



Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótökben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

:: Telefon: 11—53. ::